

Strålsäkerhetsmyndigheten

Swedish Radiation Safety Authority

Svensk Kärnbränslehantering AB
Box 250
101 24 Stockholm

Vårt datum: 2010-03-12
Vår referens: SSM 2009/4287
Er referens: Erik Setzman

Synpunkter på SKB:s preliminära MKB för mellanlagring, inkapsling och slutförvaring av använt kärnbränsle

Inom ramen för samråd enligt 6 kap. miljöbalken (MB) lämnar Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) nedanstående synpunkter på Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) preliminära miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för mellanlagring, inkapsling och slutförvaring. SSM:s bedömning av MKB:n utgår bl.a. från bestämmelserna i 5 b § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (KTL) och strålskyddslagen (1988:220) (SSL).

KTL föreskriver att en MKB ska ingå i en ansökan om tillstånd att uppföra, inneha och driva en kärnteknisk anläggning, samt att för förfarandet att upprätta en sådan och kraven på denna gäller 6 kap. MB.

SSM ska kontrollera att reglerna i KTL uppfylls och redogöra för sin bedömning dels genom eget yttrande över KTL-ansökan (inklusive MKB) om tillstånd för mellanlagring, inkapsling och slutförvaring till regeringen, dels genom remissyttrande över ansökan enligt MB till miljödomstolen. Myndigheten bedömer särskilt om MKB:n är komplett i formell mening, om den kan användas som beslutsunderlag med hänvisning till myndighetens specialområde samt förfarandet att upprätta MKB:n.

SKB har genomfört samråd om en preliminär MKB för slutförvarssystemet med SSM enligt 6 kap. 4 § MB. Myndigheten har översiktligt tagit del av den preliminära MKB:n och lämnar med anledning av detta nedanstående synpunkter till SKB.

1. Redovisning av säkerhet och strålskydd

1.1. Tydlighet

SSM:s ansvar är att bevaka kärnsäkerhet och strålskydd och det är beskrivningen av dessa områden som myndigheten särskilt bedömer vid granskningen av den MKB som ingår i ansökan om tillstånd för mellanlagring, inkapsling och slutförvaring. Det är därför viktigt att beskrivningen av effekter och konsekvenser inom dessa områden är tydlig.

1.2. Redovisning av utsläpp och konsekvenser

Vid samrådsmötet mellan SKB och SSM 2010-02-18 lyfte myndigheten frågan om att åtgärder för minskning av utsläpp av radioaktiva ämnen till luft och vatten bör redovisas på ett sätt som beskriver vad som är möjligt att genomföra och vilka konsekvenser det medför.

2. Alternativredovisning

2.1. Omfattning

Statens Kärnkraftinspektion (SKI) har tidigare i en skrivelse daterad 2006-12-01 (Dnr SKI 2006/558), vid ett möte med SKB den 25 januari 2008, samt i en skrivelse daterad den 27 februari 2008 (Dnr SKI 2007/1155), framfört till SKB myndighetens bedömning av de krav som man anser kan ställas på en alternativredovisning i MKB:n. SKB har informerat om att man avser att ta fram separata redovisningar där val av metod och plats beskrivs ingående. SSM har inget att erinra mot att SKB samlar delar av alternativredovisningen i en särskild bilaga, men anser att det i så fall behöver framgå med tydlighet i MKB:n att man hänvisar till en underlagsrapport. Även om SKB väljer att hänvisa till en underlagsrapport för den huvudsakliga redovisningen av alternativ anser SSM att redovisningen i MKB:n behöver vara så omfattande (och strukturerad) att det inte är nödvändigt att ta del av alternativbilagan för att få en tydlig översikt över de alternativ som undersökts, övervägts och valts bort.

2.2. Överskådlighet

SSM:s bedömning är att alternativredovisningen i den preliminära MKB:n är svåröverskådlig och att det finns behov av att se över strukturen.

2.3. Begrepp

Vid granskningen av den slutliga MKB:n är det viktigt att SSM tydligt kan identifiera vad SKB avser med de begrepp som används i alternativredovisningen. Myndigheten råder SKB att i sin redovisning utgå ifrån de begrepp som används i lagstiftningen och att koppla eventuella andra nödvändiga begrepp (exempelvis varianter, strategier, m fl) till dessa.

2.4. KBS-3 V och KBS-3H

SKB har informerat SSM om att ansökan om tillstånd för slutförvaret kommer att gälla för KBS-3-metoden. SSM anser att det behöver förtydligas i MKB:n vilket syfte redovisningen av KBS-3 H har.

2.5. Val av plats

Enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB, ska den plats väljas som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska uppnås med minsta in-trång och olägenhet för människors hälsa och miljön. MKB:n är det underlag som redovisar konsekvenserna av verksamheten och ska ge stöd till valet av plats. SKB har informerat SSM om att lokaliseringsproce-sen kommer att redovisas i en särskild bilaga till ansökan. Myndigheten bedömer att det i MKB:n behöver finnas en beskrivning av den valda platsen jämfört med andra undersökta platser, så att det är tydligt att up-penbart bättre platser inte har valts bort.

I en gemensam skrivelse till SKB, daterad 2007-10-22 (SSI dnr. 2007/1562/26, SKI dnr. 2007/598), har SKI och Statens Strålskydds-institut (SSI) sammanfattat myndigheternas synpunkter på hur SKB bör komplettera och redovisa sin studie av storregional grundvattenmodelle-ring för östra Småland. En sammanfattning av de slutsatser som SKB drar från kompletteringarna och hur de har påverkat SKB:s val av plats bör ingå i MKB:n. SSI har även efterfrågat (2007-03-05 vid möte med Samråds- och MKB-grupp Forsmark) en redovisning av för- och nack-delar med att förlägga ett förvar i ett inströmnings- respektive utström-ningsområde, som funktion av tiden och med hänsyn till kommande klimatförändringar. SSM har ingen annan ståndpunkt än den som SKI och SSI tidigare givit uttryck för.

2.6. Transporter av det använda kärnbränslet

I dagsläget transporteras det använda kärnbränslet med fartyget Sigyn. SSM noterar att SKB inte för något resonemang om alternativ för trans-port av det använda kärnbränslet. SSM bedömer att det i formell mening kan behöva föras ett resonemang om alternativa transportmöjligheter.

3. 0-alternativet

3.1. Omfattning

SSM anser att SKB behöver ge en tydligare beskrivning av konsekven-serna av om den sökta verksamheten inte kommer till stånd inom den planerade tiden.

Myndigheten anser att konsekvenser enligt 0-alternativet behöver redo-visas så långt att beskrivningen visar att den sökta verksamheten är mo-tiverad. Exempelvis bör ett scenario för utökad lagring i Clab från 8 000 ton till 10 000 ton beskrivas, liksom erforderliga åtgärder för att vid be-hov åstadkomma ytterligare lagringskapacitet. SSM bedömer att be-

skrivning av konsekvenser, om utökad lagring i Clab inte medges, också behöver ingå i redovisningen.

4. Redovisning av långsiktig säkerhet

4.1. Omfattning och uppdatering

Av den preliminära MKB:n framgår att SKB har för avsikt att utveckla texten och komplettera den med uppgifter från SR-Site. SSM noterar detta och håller med om att det behöver göras. Myndighetens bedömning är att beskrivningen av den långsiktiga säkerheten behöver vara relativt omfattande i MKB:n, eftersom det är huvudfrågan för slutförvarets funktion.

4.2. Tydlighet

Ett syfte med MKB:n är att allmänheten och berörda ska få information om projektet och dess konsekvenser. Den långsiktiga säkerheten kommer att beskrivas i andra dokument som är svårtillgängliga för en bred publik. Det är därför nödvändigt att beskrivningarna av den långsiktiga säkerheten i MKB:n är sådan att läsaren får en bild av vad som har undersökts, vilka osäkerheter som kvarstår och SKB:s slutsatser. Ett översiktligt resonemang bör föras kring scenarier och riskfaktorer. För de scenarier som redovisar utsläpp till biosfären behöver ett resonemang föras om uppskattade effekter och konsekvenser.

SKB:s utgångspunkt för redovisningen i MKB:n är att den långsiktiga säkerheten kommer att uppfyllas. En annan utgångspunkt är att beviset för detta beskrivs i SR-Site. SSM har förståelse för SKB:s utgångspunkter, men anser ändå att det ur ett pedagogiskt perspektiv är lämpligt att översiktligt beskriva oundvikliga långsiktiga konsekvenser efter förslutningen av förvaret.

5. Konsekvenser av ett eventuellt återtagande

5.1. Under drift

Enligt SKB ska det vara möjligt att återta kapslar efter deponering. SSM:s bedömning är att det ska gå att återta kapslar efter den inledande driften och att konsekvenser av återtag efter den inledande driften bör redovisas i MKB:n.

6. Förfarandet att upprätta MKB

6.1. Samråd om redovisning av långsiktig säkerhet

SSM noterar att det vid samråden har framkommit synpunkter på att SKB borde samråda om långsiktig säkerhet och om kommande säkerhetsredovisningar. SSM bedömer att det inte vore orimligt att låta sam-

råd enligt 6 kap. MB omfatta långsiktig säkerhet, särskilt som denna fråga är en avgörande faktor i den kommande prövningen.

6.2. Samrådets avslutande

SKB har valt att avsluta det formella samrådet i början på mars 2010, ca 10 månader innan SKB har planerat att lämna in ansökan om tillstånd för mellanlagring, inkapsling och slutförvaring enligt KTL och för slutförvarssystemet enligt MB. SSM bedömer att det finns tid för att – om behov föreligger – genomföra vissa kompletterande samråd, t.ex. rörande långsiktig säkerhet.

Beslut i ärendet har fattats av enhetschef Josefin Päiviö Jonsson. I ärendets slutliga handläggning har deltagit miljörättsexpert Tomas Löfgren, utredarna Björn Dverstorp, Bengt Hedberg, Peter Merck, Bo Strömberg samt Virpi Lindfors, den sistnämnda föredragande.

För Strålsäkerhetsmyndigheten

Josefin Päiviö Jonsson

Virpi Lindfors

Sändlista:

Svensk Kärnbränslehantering AB

Länsstyrelsen i Kalmar län, kalmar@lansstyrelsen.se, att. Sven Andersson

Länsstyrelsen i Uppsala län, uppsala@lansstyrelsen.se, att. Lars Johnsson

Oskarshamns kommun, rolf.persson@oskarshamn.se

Östhammars kommun, marie.berggren@osthammar.se

MKG, info@mkg.se

Milkas, info@milkas.se

Naturskyddsföreningen, info@naturskyddsforeningen.se

Oss, oss@avfallskedjan.se

Sero, info@sero.se

Aktionsgruppen för ett atomkraftsfritt Åland, aland@atomkraftsfritt.org